

3. Шульц О. Становлення міжнародних стандартів прав дитини. Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Право. 2012. Вип. 1. С. 178-186.

Науковий керівник: Мануїлова Катерина Вікторівна к.ю.н., доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія».

Середенко Марина Петрівна

*здобувач вищої освіти факультету судового та міжнародного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЛОБІЮВАННЯ

Становлення сучасної демократичної моделі держави, розвиток громадянського суспільства вимагають системних зусиль щодо реалізації принципу верховенства права, ключову роль в забезпеченні якого відіграють права і свободи людини, вироблення дієвих, доступних механізмів їх здійснення. Професор В. Ковальчук звертає увагу, що головним критерієм існування легітимної влади в конституційній демократичній державі є ступінь захищеності основних прав та свобод людини і громадянина. Вчений зазначає, що лише та державна влада, яка поважає невід'ємні права людини, створює умови для реалізації її інтересів та потреб, має усі підстави отримати суспільну підтримку та визнання.

Тому сьогодні не можна державу та суспільство в цілому назвати демократичними, якщо в них не відбувається вираження волі більшості через демократичні інститути. Серед суб'єктів, які виражають інтереси певних груп є і такі об'єднання громадян, як групи лобіювання. Поняття лобіювання є міжнародним явищем, проте дане поняття не розкрито в повній мірі в законодавстві та науці в цілому. З початком глобалізації лобізм перетворився на інструмент просування політичних та економічних інтересів за межі однієї країни. Питанням лобізму й ефективності діяльності громадських організацій

присвячені праці таких провідних українських та закордонних вчених, зокрема: Н. Гнатенко, Е. Джордан, Ю. Левенець, К. Одарченко, Р. Радейко, Ю. Шаповал та інші. В даних наукових працях характеризується використання механізму лобізму в системі державного управління, а також їхньому впливу на розвиток суспільства й економіки країн в цілому.

Термін «лобізм» в законодавстві України не закріплений, проте визначається як особлива система і практика організації окремих груп суспільства шляхом цілеспрямованого впливу на органи законодавчої та виконавчої влади. Іншими словами, лобізм – це тиск, так зване проштовхування інтересів, а об'єктом лобізму постає влада. Тобто, можна сказати, що лобіст є посередником між впливовими зацікавленими групами, громадськими об'єднаннями й організаціями. Проте, законодавство США має нормативне врегулювання, де лобістська діяльність регулюється федеративним законом.

Варто зазначити, що діяльність лобістів знаходить своє нормативне відображення у ряді країн та має значний вплив на формування політики. Відповідно можна зробити умовний поділ країн залежно від рівня регулювання лобістської діяльності. Перша група держав характеризується законодавчим регулюванням терміну, яке знайшло своє місце у США, Японії та Канаді. Для другої групи країн є наявні закони, що регулюють лише певні аспекти лобістської діяльності (наприклад, Кодекс етики лобістів у Франції чи Положення «Про реєстрацію союзів та їх представників у Бундестазі» і Німеччині). В Австрії, Франції, Голландії навіть створені структури із спеціальним статусом – «соціально-економічні ради», які маючи чітко юридичний статус, виконують роль своєрідного «лобістського парламенту». Вони можуть виступати і як консультативно-дорадчі органи, а можуть володіти й правом вирішального голосу в законотворчому процесі. До третьої групи відносяться країни, в яких немає відповідного правового регулювання, але тривають активні дискусії чи обговорюються проекти законодавчих актів (наприклад, активно обговорюється ця проблема в Італії, Швеції, Польщі,

Казахстані та ряді інших держав). Четверту групу складають країни, що не приділяють належної уваги до регулювання лобістської діяльності, прикладом може слугувати Україна [1].

Варто розглянути можливості лобізму в розвинених країнах. Згідно з першою поправкою Конституції США, громадянин має право на звернення до органів державної влади з петиціями про задоволення скарг. У статті 17 Конституції ФРН визначено, що кожен має право самостійно або в групі з іншими громадянами звернутися із проханням чи скаргою. У статті 4 Конституції Франції встановлено, що політичні партії та групи сприяють реалізації принципу загального виборчого права.

Інститути лобіювання функціонують, виходячи з єдиного для всіх зазначених країн принципу, який проголошує право громадян брати участь у державних процесах. Спільною для країн також є наявність механізмів покарання за порушення законів, що регулюють процеси лобіювання. Усі системи намагаються забезпечити прозорість лобістської діяльності [2, ст. 90].

Отже, можна зробити висновок, що лобіювання – це дуже важливий процес, що є рушійною силою розвитку співпраці майже у всіх сферах людської взаємодії та має вплив на прийняття рішень не лише на національному рівні, але й міжнародному та глобальному рівнях.

Джерела:

1. Крупник А. Законодавче регулювання лобізму в Україні: у чому загроза для громадянського суспільства, [Електронний ресурс] - <https://uplan.org.ua/analytics/zakonodavche-rehuliuivannia-lobizmu-v-ukraini-u-chomu-zahroza-dlia-hromadianskoho-suspilstva/>

2. Мареніченко В. В., Сичова М. О., Гаркавий В. В. Механізми лобізму в системі державного управління. Науковий вісник: Публічне управління та митне адміністрування, 2016. Вип. №1 (18), с. 88-92

Науковий керівник: Мануїлова Катерина Вікторівна к.ю.н., доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія».